

Svetovni dan hrane 2010

16. oktobra 1945 je bila v okviru Združenih narodov ustanovljena Svetovna organizacija za hrano in kmetijstvo (FAO). Spomin na ta dan se po svetu obeležuje kot **Svetovni dan hrane**, ki se mu danes pridružuje že več kot 150 držav. Vsako leto poteka dan pod izbranim sloganom, s katerim želi FAO opozoriti na določeno problematiko in vzpodbuditi države članice, da bi po svojih najboljših močeh sodelovale pri njenem reševanju. Letošnji Svetovni dan hrane poteka pod geslom:

»Združeni proti lakoti«

Svetovna organizacija za hrano in kmetijstvo je poročala, da za posledicami lakote trpi že milijarda svetovnega prebivalstva. Skoraj vsi podhranjeni živijo v državah v razvoju - 642 milijonov na azijsko-tihoceanskem območju, 265 milijonov v podsaharski Afriki, 53 milijonov v Latinski Ameriki in na Karibih, 42 milijonov pa na Bližnjem vzhodu in v Severni Afriki. Poleg tega okoli 15 milijonov ljudi trpi lakoto tudi v razvitih državah. Samo v Afriki 40 odstotkov otrok, mlajših od pet let, boleha za motnjami v razvoju, ki so posledica kronične podhranjenosti.

Pravica do hrane, kot človekova pravica, je bila prvič priznana leta 1948 in opredeljena v splošni deklaraciji o človekovih pravicah.

Pravica do hrane je splošna pravica, kar pomeni, da mora imeti vsaka oseba – ženska, moški ali otrok vedno dostop do sredstev za preskrbo s hrano in do same hrane, ki bi jo moralo biti vsekakor dovolj. Hrana pa naj bi bila raznovrstna, primerne kvalitete, brez škodljivih snovi in sprejemljiva za zadovoljevanje prehranskih potreb ljudi in nenazadnje tudi sprejemljiva glede na njihovo kulturo. Države morajo izpolnjevati pravico do hrane tako, da ima vsak posameznik možnost dostopa do hrane s svojimi sredstvi. Pomoč pa morajo države zagotoviti v primerih, ko posamezniki niso sposobni ali pa ne morejo zadovoljevati svojih prehranskih potreb zaradi starosti, invalidnosti, lakote, naravnih katastrof, diskriminacije, pomanjkanja pitne vode ali osnovnih higienskih življenjskih pogojev.

Pri vsem tem je zelo pomembna proizvodnja hrane. Tukaj ima veliko vlogo tudi vpliv podnebnih sprememb. Poznavalci opozarjajo, da so eden od pomembnih vzrokov zagotavljanja virov živil in preko tega naraščanja cen hrane v globalnem merilu.

Težave zaradi naraščanja cen živil nastajajo tudi v državah, kjer sicer imajo zadostno ponudbo živil. Le te se kažejo v tem, da revnejši prebivalci kupujejo živila, ki so s stališča varnosti bolj rizična. Poleg tega lahko proizvajalci hrane uporabljajo bolj agresivne pridelovalne prakse, kar vodi v pojav dodatnih tveganj za varnost živil. Dejstvo je, da prebivalci z manjšo kupno močjo pogosteje izbirajo cenejša živila, pri tem pa ne upoštevajo njihovo prehransko vrednost, kar predstavlja zdravstveno tveganje.

Zdravstveni delavci bodo morali biti še posebej pozorni na obstoječe in naraščajoče neenakosti v zdravju, saj je videti, da bodo ob napovedanih spremembah najbolj prizadete

prav skupine prebivalcev z nižjimi prihodki. V Sloveniji opažamo, da je v zadnjem desetletju narasla debelost pri vseh skupinah odraslih prebivalcev, vendar pomembno bolj pri skupini z nižjim socialno ekonomskim stanjem.

Z vzpostavitvijo lokalne trajnostne oskrbe s hrano na nacionalnem nivoju se lahko ustvarijo nova delovna mesta, kar je pomemben mehanizem za izboljšanje socio-ekonomskega položaja prebivalcev na podeželju in posredno tudi izboljšanje njihovega zdravja. Pri tem pa lahko tudi prehrambni obrati v agroživilski verigi pridobijo hitro in zanesljivo oskrbo s kvalitetnimi živili in končno tudi potrošniki, ki uživajo bolj zdravo prehrano. Prednosti lokalne trajnostne oskrbe bi zato veljalo izkoristiti tudi pri vseh večjih javnih porabnikih v državi.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da se področje lokalne trajnostne preskrbe z zdravju koristnimi živili/hrano, t. i. tretji steber Nacionalnega programa prehranske politike 2005 – 2010, razvija v skladu z načrti pripravljavcev nacionalnega programa. V uresničevanje ciljev programskega dokumenta pa so vključene številne organizacije in različni sektorji.

V Nacionalnem programu prehranske politike od 2005 do 2010 so na področju lokalno trajnostne oskrbe opredeljeni naslednji cilji:

- izboljšati oskrbo prebivalstva s kakovostno in zdravju koristno lokalno trajnostno pridelano hrano/živili;
- povečati povpraševanje po kakovostni in zdravju koristni lokalno trajnostni pridelani hrani/živilih;
- doseči čim večjo stopnjo samooskrbe glede na naravne danosti;
- vzpostaviti nove tržne priložnosti za domačega kmeta na področju lokalne trajnostne pridelave in prodaje zdravju koristne hrane;
- izboljšati možnosti za samooskrbo z živili/hrano ob nestabilnih razmerah na svetovnih trgih.

K sreči živimo na takšnem območju, da lahko veliko hrane za domačo uporabo pridelamo na okoliških vrtovih in njivah. Lokalno pridelana in predelana hrana ima velik pomen za ljudi, zato je mogoče ravno zdaj pravi čas za drugačno razmišljanje o načinu prehranjevanja. Začnimo ceniti domače, naj se šole in vrtci povežejo z lokalnimi kmetijami, le-te pa se naj okrepijo, razširijo svojo dejavnost, prenesejo znanje na bodoče generacije, ponudijo pridelke na domačem trgu.

Pri nas imajo otroci, ki obiskujejo vrtec in osnovno šolo to srečo, da jim tam zagotovijo en zdrav obrok, pripravljen po Smernicah zdravega prehranjevanja, vendar pa tako starši kot otroci velikokrat ne znajo ceniti vrednosti šolskega obroka. Zato je potrebno še veliko postoriti pri osveščanju otrok, staršev in učiteljev glede pomembnosti posameznih dnevnih obrokov in ravnanja s hrano. V šolah in vrtcih naj kuhinjsko in pedagoško osebje navaja otroke na to, da bodo pri obroku vzeli toliko hrane, kolikor je bodo pojedli, na primer »polovičko«, ne pa, da na pol obgrizena hrana pristane v smeteh.

Zdrava prehrana je eden od pogojev dobrega počutja vsakega človeka. Vpliva na sposobnost za učenje, delo, igro in preprečuje bolezni. Na ustrezno sestavo posebej opozarjajo priporočila zdrave prehrane. Pravilno sestavljena in pripravljena hrana, ki je enakomerno razporejena skozi ves dan, pokriva naše energijske potrebe in potrebe po hranilnih snoveh. Hranilne snovi potrebujemo za rast, razvoj in pravilen potek vseh procesov v telesu. Tako kot pomanjkanje hrane tudi prevelike količine hrane slabo vplivajo na zdravje. Kako pomembna je zdrava prehrana, se pogosto zavemo šele, ko zbolimo. Takrat začnemo razmišljati, kaj je zdrava in

uravnotežena prehrana in kakšno hranilno in energijsko vrednost imajo živila, ki jih zaužijemo v najrazličnejših jedeh. Uživajmo pestro in raznovrstno hrano, večkrat na dan uživajmo sadje in zelenjavo ter poskrbimo za redno telesno aktivnost. Z zdravo prehrano in redno telesno dejavnostjo si utrjujemo in krepimo zdravje. Dobro počutje nam bo pomagalo pri opravljanju vsakodnevnih nalog in premagovanju težav s katerimi se srečujemo.

Svetovni dan hrane je lahko priložnost, da tudi na lokalni in državni ravni poglobimo medkulturni dialog ter okrepimo solidarnost. Pomagajmo tistim, ki jim hrane primanjkuje. V kolikor imamo hrane dovolj pa se poskušajmo prehranjevati čim bolj zdravo.

Viri: Bivanje in okolje, hrana in prehrana, M. Suwa - Stanojević, F. Lovšin in B. Debeljak, www.fao.org, www.altiusdirectory.com, www.diva.si, www.un.org, www.bajta.si, MMC RTV SLO/STA, www.rtv slo.si, www.ivz.si